

Фомічов К.С.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗАГАЛЬНОГО ТА СПЕЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті досліджено міжнародні стандарти соціального захисту осіб з інвалідністю.

Актуалізовано, що проблема соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні набула особливої актуальності в силу наявності значної кількості таких осіб внаслідок різноманітних причин її виникнення – від суто медичних до техногенних, екологічних катастроф та бойових чи терористичних дій.

Констатовано, що Україна, як держава, що прагне інтеграції у світовий соціогуманний простір, не може не враховувати основоположні міжнародно-правові акти у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.

Розкрито поняття та ознаки таких стандартів. З'ясовано зміст та сутність загальних та спеціальних міжнародних правових стандартів захисту прав осіб з інвалідністю. Акцентовано увагу на загальному характері таких стандартів та необхідності їх конкретизації у національному законодавстві. Досліджено загальні міжнародні акти у сфері прав людини в частині закріплення прав осіб з інвалідністю. Проаналізовано зміст основних спеціальних міжнародних актів у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.

Встановлено що Міжнародні стандарти соціального захисту осіб з інвалідністю пройшли тривалий шлях розвитку, і навіть сьогодні міжнародно-правові акти підкреслюють динамічний характер вимог до соціального захисту таких осіб. Загальність та універсальність правових вимог міжнародних стандартів соціального захисту осіб з інвалідністю не є їх недоліком, а означає їх всеосяжний та всеохоплюючий характер, що вимагає від держав належної їх конкретизації у національному законодавстві.

Окреслено, що світоглядний розвиток людства в руслі гуманістичної ідеології призвів до зміни ставлення до осіб з інвалідністю, причин їх появи, їх потреб. По суті, людство перейшло від благодійного та медичного характеру політики щодо осіб з інвалідністю до їх комплексного соціального захисту та створення для них умов реалізації їх прав як повноцінних членів суспільства. Власне, на цій засадничій позиції і побудовані сучасні міжнародні стандарти захисту осіб з інвалідністю, які полягають у закріпленні певних достатніх умов соціального залучення осіб з інвалідністю до освітнього, трудового, економічного, культурного життя суспільства.

Визначено, що Міжнародні правові стандарти за своєю суттю є орієнтиром та квінтесенцією сучасної гуманної та правової ідеології, який Українська держава повинна прагнути досягти при реалізації державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.

Ключові слова: міжнародні стандарти, права людини, соціальний захист осіб з інвалідністю, права осіб з інвалідністю, інвалідність.

Постановка проблеми. Проблема соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні набула особливої актуальності в силу наявності значної кількості таких осіб внаслідок різноманітних причин її виникнення – від суто медичних до техногенних, екологічних катастроф та бойових чи терористичних дій. Соціальний захист осіб з інвалідністю за своєю суттю полягає в утвердженні та забезпеченні їх прав і свобод на основі сучасної адміністративно-правової доктрини, заснованої

на публічно-сервісній сутності адміністративного права (людиноцентристський підхід).

Україна, як держава, що прагне інтеграції у світовий соціогуманний простір, не може не враховувати основоположні міжнародно-правові акти у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю. У зв'язку із цим особливої актуальності набувають питання адаптації міжнародних стандартів їх соціального захисту у національну правову систему, чого не може бути без їх дослідження.

З'ясування сутності міжнародних стандартів соціального захисту таких осіб сприятиме розробці власної системи державної політики із забезпечення реалізації стандартів соціального захисту осіб з інвалідністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній правовій науці до загальних проблем взаємодії суб'єктів публічної адміністрації зверталися такі науковці, як Питання міжнародних стандартів захисту прав осіб з інвалідністю досліджували такі науковці, як А. М. Жорняк, В. М. Кондратенко, О. І. Капітан, С. С. Коханчук, В. С. Маринець, С. В. Пасічніченко, Є. Ю. Соболев, Л. П. Шумна та ін.

Основною метою даного дослідження є визначення сутності поняття та дослідження міжнародних правових стандартів соціальної захищеності осіб з інвалідністю загального та спеціального спрямування

Виклад основного матеріалу наукового дослідження. Сучасне розуміння інвалідності як соціального явища та його правових наслідків пройшло тривалий шлях розвитку, який супроводжувався різноманітними соціальними, економічними та політичними умовами. При цьому, глобалізація економічної, культурної, політичної, правової та інших сфер життя унеможливило розвиток правового регулювання захисту прав осіб з інвалідністю у відриві від міжнародного співтовариства та міжнародних актів у цій сфері.

Відтак, усталеною правовою традицією є обов'язковість того, що будь-який національний законодавчий акт має відображати та бути продовженням вимог міжнародно-правових актів, особливо в частині регулювання прав і свобод людини. Не є виключенням і українське законодавство, оскільки стаття 9 Конституції України та ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» передбачають, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, а якщо міжнародним договором встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1; 2].

Тобто, міжнародно-правові акти мають верховенство над національним законодавством та визначають мінімальний комплекс основних прав та свобод, який у єдності з конституційними

правами повинен забезпечити нормальну життєдіяльність людину. Якщо певне право людини не отримало правового закріплення з боку держави, воно повинно визначатися відповідним міжнародним актом.

Так, згідно з Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 41/120 від 04.12.1986 року «Встановлення міжнародних стандартів у сфері прав людини» при розробленні міжнародних актів вони повинні: узгоджуватись з базовими міжнародно-правовими нормами у сфері прав людини; ґрунтуватися на притаманних людській особистості гідності; бути джерелом прав і обов'язків, які піддаються визначенню й реалізації; передбачати дієвий механізм контролю, включаючи системи подання доповідей; користуватися широкою міжнародною підтримкою [3].

Що ж до поняття самих міжнародних правових стандартів, то окремі науковці розуміють їх як закріплені в міжнародних актах та інших міжнародних документах певні показники прав людини, щодо досягнення яких заохочуються або ж зобов'язуються держави [4, с. 320].

П. М. Рабінович та О. Л. Венецька йдуть ще далі та вважають, що міжнародні стандарти прав людини – це закріплені в міжнародних актах і документах, текстуально уніфіковані й функціонально універсальні принципи та норми, які за допомогою вельми абстрактних, здебільшого оцінних понять фіксують мінімально необхідний або бажаний зміст і/чи обсяг прав людини, зумовлені досягнутим рівнем соціального розвитку та його динамікою, а також встановлюють позитивні обов'язки держав щодо їх забезпечення, охорони й захисту та передбачають за їх порушення санкції політико-юридичного чи політичного характеру [5, с. 28].

Водночас, однозначно погодитися з даним твердженням не можемо, оскільки теза про обов'язкову відповідальність суверенних держав за недотримання цих міжнародних актів є явно перебільшеною та не відповідає як їх змісту (зазвичай декларативного чи договірнього характеру) так і практичній їх реалізації (країни чи їх посадові особи несуть відповідальність лише у виключних та поодиноких випадках за наявності консенсусу більшості країн світу).

Так само наголос на оціночності та абстрактності застосовуваних у міжнародних актах понять не відповідає їх фактичному змісту. В даному випадку, доречніше вказувати про їх загальний або універсальний характер.

У свою чергу, В. М. Кондратенко, досліджуючи міжнародні стандарти у сфері державного

забезпечення прав осіб з інвалідністю, вказує, що міжнародні стандарти діяльності публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю – це закріплені у міжнародно-правових актах і документах правила рекомендаційного чи обов'язкового характеру та вимоги щодо напрямів, змісту діяльності та контролюючих функцій органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших інституцій, які виконують роль публічної адміністрації, у сфері реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю [6, с. 53]. В даному випадку дослідник акцентує увагу на публічно-правовому характері таких міжнародних актів, оскільки виконання їх приписів покладається в першу чергу на суб'єктів публічної адміністрації відповідних держав.

Також, С. М. Ляхівненко вказує на такі ознаки міжнародних правових стандартів: 1) містять єдині принципи і норми щодо дій суб'єктів, які зафіксовані в як в універсальних, так і в регіональних джерелах міжнародного права; 2) узгоджують оптимальні юридичні вимоги відносно правових систем держав; 3) відображають найкращі правові досягнення міжнародного права та міжнародного співробітництва; 4) фіксуються у відповідних джерелах права у вигляді принципів і норм права; 5) об'єктивуються через основні джерела міжнародного права; 6) є обов'язковими вимогами для держав-учасників міжнародних договорів, що містять такі правові стандарти; 7) є основою для узгодження міжнародного і національного права [7, с. 667].

Однак, дані ознаки описують в першу чергу зовнішнє вираження таких міжнародних стандартів, але не їх сутність. Відтак, можемо стверджувати, що *міжнародні правові стандарти соціальної захищеності осіб з інвалідністю* – це закріплені в міжнародних актах загальноновизнані універсальні вимоги до рівня соціального захисту осіб з інвалідністю. До їх ознак ми можемо віднести такі: 1) особлива форма закріплення – міжнародно-правовий акт, який є наслідком консенсусу більшості держав світу 2) є обов'язковими для держав, що ратифікували чи іншим чином підтримали даний акт, та бажаним до виконання іншими державами; 3) закріплюють загальноновизнані цінності у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю; 4) закріплені цінності мають загальний, універсальний характер, який за необхідності повинен бути конкретизований у національному законодавстві; 5) при цьому, відсутній механізм відповідальності держав за їх недотримання в силу суверенного характеру їх існування та діяльності.

Слід відзначити, що світоглядний розвиток людства в руслі гуманістичної ідеології призвів до зміни ставлення до осіб з інвалідністю, причин їх появи, їх потреб. По суті, людство перейшло від благодійного та медичного характеру політики щодо осіб з інвалідністю до їх комплексного соціального захисту та створення для них умов реалізації їх прав як повноцінних членів суспільства. Власне, на цій засадничій позиції і побудовані сучасні міжнародні стандарти захисту осіб з інвалідністю, які полягають у закріпленні певних достатніх умов соціального залучення осіб з інвалідністю до освітнього, трудового, економічного, культурного життя суспільства.

Розглядаючи міжнародні стандарти соціальної захищеності осіб з інвалідністю слід звернути увагу, що вони поділяються на такі, що містяться в міжнародних актах загального (поряд з іншими основоположними правами і свободами людини), спеціального (захист прав саме осіб з інвалідністю) та галузевого характеру (захист прав осіб з інвалідністю у певній сфері). У цій статті ми розглянемо перші дві групи.

Так, право кожної людини на соціальний захист осіб з інвалідністю закріплено в таких *загальних* міжнародних актах як Загальній декларації прав людини 1948 року, Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права 1966 року, Декларації про права дитини 1959 року та Конвенції ООН про права дитини 1989 року. Дані міжнародні акти є основою світової системи захисту прав людини, які закріплюють зобов'язання державних інституцій забезпечити права і свободи соціально малозахищених груп населення.

Відповідно до ст. 25 Загальної декларації прав людини 1948 року кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі інвалідності як певного випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини [8].

Як вбачається з ч. 1 ст. 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права 1966 року держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я [9].

Із принципу 5 Декларації про права дитини 1959 року дитині, яка є неповноцінною у фізичному, психічному або соціальному відношенні, повинні забезпечуватися спеціальні режим, освіта

і піклування, необхідні з огляду на її особливий стан [10]. У свою чергу, Конвенція ООН про права дитини 1989 року у ст. 23 встановлює обов'язок держав-учасниць забезпечити неповноцінній в розумовому або фізичному відношенні дитині повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства. Така дитина має право на особливе піклування та відповідну допомогу від держави. На забезпечення особливих потреб неповноцінної дитини їй повинен бути забезпечений безкоштовний ефективний доступ до послуг у галузі освіти, професійної підготовки, медичного обслуговування, відновлення здоров'я, підготовки до трудової діяльності та доступу до засобів відпочинку [11].

Тобто, дані міжнародні стандарти в загальних рисах окреслюють необхідність забезпечення особам з інвалідністю належного рівня життя поряд з іншими людьми.

У контексті європейської інтеграції України слід також згадати і Хартію основних прав Європейського Союзу 2000 року, яка встановлює основні політичні, соціальні та економічні права громадян Європейського Союзу. Згідно із ст. 26 цієї Хартії Європейський Союз визнає та поважає право осіб з інвалідністю отримувати для себе переваги із заходів, покликаних забезпечити їхню самостійність, соціальну та професійну інтеграцію, а також участь у житті суспільства [12].

До спеціальних міжнародних стандартів у сфері соціального захисту прав осіб з інвалідністю, що визначають засади правового регулювання та змісту прав і свобод саме осіб з інвалідністю, належать, зокрема, Декларація про права інвалідів 1975 року, Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів 1993 року, Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 року.

Так, Декларація про права інвалідів 1975 року встановлювала, що «інвалідом» є особа, яка не може самостійно забезпечити повністю або частково свої потреби у нормальному особистому та/або соціальному житті через певні недоліки (вроджених чи ні), її фізичних або розумових здібностей. Особи з інвалідністю мають ті ж основні права, що й інші люди того ж віку, зокрема право на задовільне життя, яке повинно бути повноцінним. За особами з інвалідністю закріплювалося право на заходи, метою яких є надання їм можливості набути більшої самостійності. Особи з інвалідністю мають право на лікування, відновлення здоров'я та становища в суспільстві, на освіту,

професійну підготовку, відновлення працездатності, на допомогу, яка дозволить їм максимально проявити їх можливості та здібності. Також, у Декларації закріплено обов'язок держав враховувати потреби осіб з інвалідністю під час економічного та соціального планування [13].

При цьому, політичну та моральну основу Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для інвалідів 1993 року [14] становлять Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Дані Правила передбачають істотні моральні й політичні зобов'язання від імені держав щодо урівняння можливостей осіб з інвалідністю, містять важливі принципи відповідальності, діяльності і співпраці. Дані Правила звертають увагу на сфери, що мають вирішальне значення для якості життя осіб з інвалідністю та досягнення їх повноцінної участі та рівності. Ці Правила пропонують особам з інвалідністю та їх організаціям інструмент для вироблення відповідної політики та діяльності [15, с. 8].

В. С. Маринець також зазначає, що дані Правила констатують об'єктивну необхідність партнерства державної влади та громадських організацій в рішенні проблем інвалідів і вказують на паритетну відповідальність кожної зі сторін у цій діяльності. До основних напрямів спільної діяльності держави та об'єднань інвалідів Правила відносять визначення потреб і першочергових проблем інвалідів, планування, здійснення і оцінку послуг і заходів, які необхідно прийняти у сфері життєдіяльності інвалідів. Також, Правила передбачають залучення громадських організацій інвалідів до розробки й оцінки відповідного національного законодавства, використання їхнього досвіду при розробці та експертизі державних реабілітаційних програм, стандартів і норм доступності для них життєвого середовища. Дані Правила мають рекомендаційний характер для держав-учасників, у число яких входить і Україна. Проте вони послідовно стають нормами міжнародного права, перетворюючись на органічну складову частину національного законодавства цих держав [16, с. 507].

У свою чергу, у Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю 2006 року, за своєю суттю є основоположним міжнародним актом у сфері прав осіб з інвалідністю, вже не загострюється увага на певній «неправильності» людини, коли в порушенні здоров'я вбачається її неповноцінність або вада як у Декларації про права інвалідів 1975 року. Навпаки, проблема інвалідності в Конвенції розглядається як проблема суспільства, яке нездатне

охопити всіх без винятку та увібрати в себе індивідуальні відмінності. Змінюватися потрібно суспільствам, а не окремій людині, тому Конвенція для таких змін стала дорожньою мапою та є відправною точкою тих правових процесів і дій, які сьогодні лежать в основі рішень проблем доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до своїх фундаментальних політичних, соціальних, економічних і культурних прав [16, с. 507].

У преамбулі даної Конвенції визначено, що інвалідність є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми з інвалідністю, та перешкодами у стосунках і середовищі. Інвалідність – поняття, що еволюціонує». Конвенція прописує динамічний підхід, що дозволяє адаптації із збігом певного проміжку часу та в різних соціально-економічних обставинах. До осіб з інвалідністю Конвенція відносить осіб зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими [17].

Підхід до інвалідності, визначений Конвенцією, також наголошує на значному впливі бар'єрів в оточенні та ставленні, які панують у суспільстві відносно людей з інвалідністю. Конвенція більшою мірою вказує, ніж визначає тих осіб, яких можна вважати особами з інвалідністю. Безумовним є усвідомлення того, що держави самі можуть розширювати коло осіб, на яких буде поширюватися такий захист, для того, щоб включати у це коло, наприклад, осіб із нетривалою непрацездатністю [18, с. 16].

Держави, які підписали цю Конвенцію, беруть на себе зобов'язання забезпечувати реалізацію всіх прав та свобод людей з обмеженими можливостями без будь-якої дискримінації за ознакою інвалідності. Для досягнення цієї мети держави взяли на себе зобов'язання: вживати всіх належних законодавчих, адміністративних й інших заходів; враховувати у всіх видах планування та прогнозування питання реалізації прав людини особами з інвалідністю; утримувати від будь-яких дій або методів, що суперечать цій Конвенції [17].

Необхідно звернути увагу, що Конвенція про права осіб з інвалідністю на відміну від попередніх документів передбачає безпрецедентний рівень захисту, оскільки детально визначає всі права, якими повинні користуватися особи з інвалідністю, а також зобов'язання держав та інших суб'єктів щодо забезпечення їх дотримання [16, с. 508–509]. Так, дійсно дана Конвенція регламентує загальні права осіб з інвалідністю у таких

питаннях та сферах як: рівність і недискримінація, обізнаність суспільства про права та потреби осіб з інвалідністю, безбар'єрність (доступність комунікацій), рівність перед законом, доступ до правосуддя, свобода та особиста недоторканність, недоторканність приватного життя, самостійний спосіб життя і включення до місцевої спільноти, свобода слова, право на освіту, охорону здоров'я право на габілітацію та реабілітацію, право на зайнятість, право на соціальний захист, право на повноцінну участь у політичному, суспільному, культурному, спортивному житті, тощо.

Дана Конвенція закріпила новий сучасний підхід до інвалідності не як до проблеми, недоліку чи як суто медичної (фізіологічної) категорії, а як до причини, що унеможливує повноцінне життя осіб з нею. Зазначений підхід обумовлює позитивну дискримінацію осіб з інвалідністю, наданням їм додаткових гарантій, пільг чи переваг з метою не скільки урівняння їх у правах (вони і так мають рівні права з іншими людьми), скільки урівняння можливостей для їх реалізації. Власне, Конвенція не закріплює права осіб з інвалідністю, а закріплює додаткові можливості для їх реалізації саме особами з інвалідністю.

Висновки. Міжнародні стандарти соціального захисту осіб з інвалідністю пройшли тривалий шлях розвитку, і навіть сьогодні міжнародно-правові акти підкреслюють динамічний характер вимог до соціального захисту таких осіб. Загальність та універсальність правових вимог міжнародних стандартів соціального захисту осіб з інвалідністю не є їх недоліком, а означає їх всеосяжний та всеохоплюючий характер, що вимагає від держав належної їх конкретизації у національному законодавстві.

Так, держави вправі розширити набір прав на соціальний захист осіб з інвалідністю, однак не звузити його. При цьому, саме по собі закріплення відповідних прав у міжнародно-правових актах не свідчить про їх повну реалізацію у тій чи іншій країні. Саме виконання взятих на себе зобов'язань як міжнародно-правового, так і конституційного характеру, а не їх декларування у нормативних актах, свідчить про те, що держава забезпечила всі належні умови для повної реалізації особами з інвалідністю своїх прав, в тому числі і на соціальний захист. Міжнародні правові стандарти за своєю суттю є орієнтиром та квінтесенцією сучасної гуманної та правової ідеології, який Українська держава повинна прагнути досягти при реалізації державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.

Список літератури:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 17.07.2023)
2. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. Дата онволення 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 15.07.2023)
3. Здійснення Світової програми дій щодо інвалідів: суспільство для всіх у XXI столітті: Резолюція 58/132 Генеральної Асамблеї ООН від 22.12.2003 р.: URL: <http://www.un.org/russian/> (дата звернення 19.07.2023)
4. Кондратев Я.Ю., Римаренко Ю.І. Приватне життя і поліція. Концептуальні підходи. Теорія та практика: [довідникове видання]. К. КНТ. 2006. 740 с.
5. Рабінович П., Венецька О. Міжнародні стандарти прав людини: загальні ознаки, класифікація. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 4. С. 18–28.
6. Кондратенко В.М. Міжнародні стандарти у сфері державного забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю. *Альманах міжнародного права*. 2017. Вип. 15. С. 51–57.
7. Ляхівненко С.М. Міжнародні правові стандарти: до визначення поняття та видової характеристики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип. 51. С. 666-672.
8. Загальна Декларація прав людини ООН, 10.12.1948 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 21.07.2023)
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 16.12.1966 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення 20.07.2023)
10. Декларація ООН про права дитини 1959 року. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=331> (дата звернення 20.07.2023)
11. Конвенція ООН про права дитини 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення 20.07.2023)
12. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yeuropejskogo-soyuzu/> (дата звернення 20.07.2023)
13. Декларація про права інвалідів від 09.12.1975 року. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/169546___169546 (дата звернення 20.07.2023)
14. Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів» від 20.12.1993 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU93310> (дата звернення 20.07.2023)
15. Стандартні правила щодо урівняння можливостей інвалідів були прийняті Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй на сорок восьмій сесії 20 грудня 1993 року (резолюція 48/96). Товариство «Надія». Львів. 1998. 49 с.
16. Маринець В.С. Конвенція ООН про права інвалідів та її вплив на українське законодавство у сфері соціального захисту осіб з порушенням слуху. *Держава і право*. 2012. Вип. 56. С. 506–515.
17. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) ООН 13.12.2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#n387 (дата звернення 20.07.2023)
18. Іпатов А.В., Ханюкова І.Я. Поняття інвалідності і аспекти сучасного міжнародного права. *Український вісник медико-соціальної експертизи*. № 3. 2015. С. 15–21.

Fomichov K.S. INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF SOCIAL SECURITY FOR PERSONS WITH DISABILITIES GENERAL AND SPECIAL DIRECTION

The article examines international standards of social protection of persons with disabilities.

It has been updated that the problem of social protection of persons with disabilities in Ukraine has become particularly relevant due to the presence of a significant number of such persons due to various causes of its occurrence - from purely medical to man-made, environmental disasters and military or terrorist actions.

It was established that Ukraine, as a state striving for integration into the global socio-humane space, cannot fail to take into account the fundamental international legal acts in the field of social protection of persons with disabilities.

The concepts and features of such standards are disclosed. The content and essence of general and special international legal standards for the protection of the rights of persons with disabilities have been clarified. Attention is focused on the general nature of such standards and the need to specify them in national legislation. General international laws in the field of human rights have been studied in terms of securing the rights of persons with disabilities. The content of the main special international acts in the field of social protection of persons with disabilities is analyzed.

It has been established that the International Standards of Social Protection of Persons with Disabilities have gone a long way of development, and even today international legal acts emphasize the dynamic nature of the

requirements for social protection of such persons. The generality and universality of the legal requirements of the international standards of social protection of persons with disabilities is not their shortcoming, but means their comprehensive and all-embracing nature, which requires states to properly specify them in national legislation.

It is outlined that the worldview development of humanity in the direction of humanistic ideology has led to a change in the attitude towards persons with disabilities, the reasons for their appearance, and their needs. In essence, humanity has moved from the charitable and medical nature of policy towards persons with disabilities to their comprehensive social protection and creation of conditions for them to realize their rights as full members of society. Actually, modern international standards for the protection of persons with disabilities are built on this fundamental position, which consist in establishing certain sufficient conditions for the social involvement of persons with disabilities in the educational, labor, economic, and cultural life of society.

It was determined that international legal standards are, in their essence, a reference point and the quintessence of modern humane and legal ideology, which the Ukrainian state should strive to achieve in the implementation of state policy in the field of social protection of persons with disabilities.

Key words: *international standards, human rights, social protection of persons with disabilities, rights of persons with disabilities, disability.*